

Forord

Tilgangen af vidt forskellige, spændende artikler har gjort, at dette nummer er blevet et såkaldt blandet nummer, der spænder fra folkebibliotekernes opkomst over en analyse af de frie markeds kræfter vis-à-vis forskellige bibliotekstyper til fremtidige, neohumanistiske systemudviklingsmodeller til biblioteker. Disse 3 artiklers forfattere fordeler sig i øvrigt på de 3 skandinaviske lande.

Dette nummers første artikel af Magnus Thorstensson: *Att analysera folkbiblioteksutveckling - exemplet Sverige och några jämförelser med USA*, har et perspektiv, der rækker ud over det svenske, idet artiklen søger at svare på spørgsmålet: hvad er det, der gør, at folkebiblioteker opstår og udvikles? Med spørgsmålet er der lagt op til metodeproblemer og især til at diskutere forklaringssammenhænge og forklaringstyper, der er fundamentale for bibliotekshistorien. Efter en behandling af forskellige tilgange til bibliotekshistorisk forskning i USA præsenterer Magnus Thorstensson sine egne teoretiske udgangspunkter, der kombinerer et strukturperspektiv med et aktørperspektiv. Strukturperspektivet sætter folkebiblioteket ind i en

historisk-samfundsmæssig sammenhæng ved at analysere de strukturer, der muliggør eller betinger opkomst og udvikling af folkebiblioteker. Aktørperspektivet fokuserer på de handlende personer, deres baggrunde, hensigter og mål. Med disse begreber som centrale analyseres opkomsten og den tidlige udvikling af svenske folkebiblioteker - med belysende sideblik til norske og danske folkebiblioteker. Magnus Thorstensson er lærer på Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Artiklen er i øvrigt et led i arbejdet med en doktorafhandling.

Nummerets anden artikel: *Vurdering af forskellige systemudviklingsmodeller med henblik på anvendelsen i et bibliotek*, er skrevet af Edith Clausen, der er leder af biblioteket på Sydjysk Universitetscenter. Artiklen udspringer af en afhandling på kandidatuddannelsen i biblioteks- og informationsvidenskab. I artiklen lægges der dels vægt på at behandle systemudvikling i et videnskabsteoretisk perspektiv, dels på at diskutere forskellige traditionelle systemudviklingsmodellers egnethed for biblioteksimplementering. Det videnskabsteoretiske

perspektiv sætter 3 paradigmer inden for systemudviklingsteori i forhold til systemudviklingsprocesser og -modeller. Konklusionen er, at de traditionelle systemudviklingsmodeller ikke lever op til den række krav, der efter forfatterens mening må stilles en en model, der skal implementeres på et bibliotek. I sammenhæng med kritikken af de traditionelle modeller præsenteres en evolutionær systemudviklingsmodel.

Det norske bidrag til nummeret har den klingende titel "*Money, money, money*" med undertitlen: *hvor frie må markedskrefterne være i et framtidsrettet bedriftsbibliotek?* Forfatteren, Tordis Ustvedt er ansat på Norsk Rikskringkastnings bibliotek. I artiklen sættes en analyse af Norsk Hydro og virksomhedens bibliotekstjenester (som de har ændret sig med virksomhedens organisationsændringer) overfor en analyse af Norsk Rikskringkastning og dennes bibliotek. Udgangspunktet for denne kontrastive diskussion er forskellene på de to virksomheder: Norsk Hydro som et rent kommercielt foretagende overfor Norsk Rikskringkastning, der har kulturelle og nationale forpligtelser og dermed et ganske andet mål end Norsk Hydro.

Svaret på undertitlens spørgsmål i forhold til forfatterens virksomhed er udmøntet i både principielle overvejelser og i konkrete forslag til organisationsændring. Også denne artikel har sideblik til Sverige og Danmark (Saab-Scania og Danfoss).

Børnebibliotekar Bente Strand præsenterer i artiklen: *De stille eksistenser*, en kvantitativ analyse af 8 dagblades anmeldelser af børne- og ungdomslitteratur. (Artiklen har ligget i venteposition i nogen tid; men det billede, Bente Strand når frem til, har næppe ændret sig siden 1993). I artiklen ses børnebøgernes stille eksistens i dagspressen også retrospektivt gennem tidligere faglitteratur; endvidere trækkes de kulturpolitiske perspektiver af den lavt prioriterede børnelitteratur op.

Nummeret afsluttes med 2 anmeldelser af Svend Bruhns, der er assisterende fagleder ved Danmarks Biblioteksskoles Aalborgafdeling. Begge behandler publikationer fra Det konglige Bibliotek, henholdsvis *Harald Ilsøes Bogtrykkerne i København* og *Fund og forskning* (med udgangspunkt i bind 35).